

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Izhaja vsak petek.

Uredništvo
upravnništvo
Kopitarjeva
ulica šte. 6.

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4.—
pololetna . . . „ 2.—
četrletna . . . „ 1.—
Posamezna št. „ 0.10

Št. 38.

V Ljubljani, dne 18. avgusta 1911.

Leto VI.

Mednarodnost v besedi in dejanju.

Češki socialni demokratje so spoznali, da nemška komanda tudi za delavce ni dobra. Bila je nemška in ne mednarodna, kakor so navidez trdili. Tako kakor pri vseh drugih rečeh je bilo v naši državi tudi med socialnimi demokrati: Nemec na vrhu v vojaštvu, pri vladi, med uradništvom, v šolah, v trgovini, v obrti in nazadnje tudi med delavci. Nemec vodi socialno demokracijo, Nemci si razdele plačane službe največ med se, Nemec spravlja denar, oskrbljuje skupno blagajno. Kamor pogledaš, srečaš Nemca, ki mu delavci drugih narodov nosijo svoje groše, ga časte in se mu klanjajo. Tupačam je seveda nastavljen za tajnika ali urednika kak drug, toda prva njegova dolžnost je, da je ponižen služabnik nemške dunajske komande. Taka je avstrijska socialna demokracija. Zato so ji pa Čehi odpovedali pokorščino, češ, če smo socialni demokratje, moramo biti vsi enaki, ne pa da bi eden sedel pri pogrneni mizi, drugi pa pod njo drobtine lovil.

Z besedo so pa seveda nemški socialni demokratje, kar jim je sapa dala, kričali v svet, da so mednarodni, da pravi socialni demokrat ne pozna nobene domovine, nobene narodnosti, ki bi ločila človeka od človeka, ali ki bi dajala enemu več pravic, nego drugemu. To je bilo pa samo z besedo. V dejanju je pa naš delavec opravljal najnižja dela, zaničevan, odiran, izkoriščen tudi od socialnodemokratične, takomenovane delavske stranke, medtem ko je bil Nemec vkljub večkrat mnogo slabšim zmožnostim in mnogo manjši sposobnosti nad njim. Naš delavec je bil in je še uboga para in nemški sodrug mu hodi za njegove denarje pridigovat, da mora biti tako. Koliko sleparije se je naredilo z besedo mednarodnost. Koliko krivic se je zgodilo in se še godi našim delavcem v imenu takozvanega mednarodnega razrednega boja.

Poglejmo si, kaj je resnice na mednarodnem načelu. Kapitalizem je res mednarodni. Kapitalu se ne pozna, kje je doma,

in kakšen jezik govore tisti, kateri ga imajo v svoji lasti. Kapital se hoče zrediti, hoče imeti vedno več mladih na račun delavskega ljudstva, ne glede na to, ali je delavec Lah, ali Slovenec, ali Francoz. Zato bi se morali delavci proti njemu združevati, in sicer tako, da proti združenemu kapitalu drže skupaj med seboj, na podlagi popolne enakosti in vzajemnosti. Socialna demokracija pa zlasti pri nas tega v dejanju ne pozna. Njena enakost pomenja nemško prvenstvo, njena vzajemnost je pravzaprav nemška komanda. Kapitalisti se vežejo med seboj vedno tesneje. Njihovi karteli se že ne drže več državnih mej; združena so že mnoga podjetja po več državah. Kako potrebna bi bila delavska edinost, ki smo jo mi vedno zagovarjali in branili. Toda socialnemu demokratu je edinost samo na koncu jezika, v resnici je pa on najhujši razdirač delavske edinosti. To izkuša vsak delavec, vsaka delavka, ki ima količkaj stika s socialnimi demokrati. Ali se ne pravi ubijati vsako edinost, če se od delavca, ki naj se bojuje za svoje pravice, najprej zahteva, naj zataji svojo vero, naj se ne meni ne za svoj dom, ne za svojo narodnost, in naj postane najprej socialni demokrat? Prava delavska stranka je tista, ki pravi: Vsi delavci skupaj, da z združenimi močmi branite svoje pravice. Delavec, delavka si; to je dovolj za to zvezo. Nobeni reči, ki ti je sveta, se ne potrebuješ odpovedati. Držiš se lahko svoje vere, ljubiš lahko svojo domovino in svoj narod, samo v delavskih rečeh moraš marsikaj skupno s svojimi tovariši in tovarišicami, da si izboljšaš svoje razmere in da se ustaviš izkoriščanju. Socialni demokrat pa neče delavca, če ni njegove stranke; sovraži ga, preganja in mu škoduje, kjer le more. Ali ni to največje nasprotstvo vsaki edinosti? Ali je po ti poti vzajemno delovanje mogoče? In če vrh tega pri nas nemški socialni demokrat hoče ostati pri komandi in hoče imeti nad vsem delavstvom vajeti v rokah, kam pridemo po ti poti? Socialnodemokratični stranki je pisana njena obsodba. Razbila se bo še bolj kakor je zdaj in kup pepela bo kmalu tam, kjer je gorel njen navidez neugasljiv ogenj. Mi lahko na

zglelih pokažemo, da je tako. Tovarniško delavstvo med Slovenci smo jeli mi združevati; socialna demokracija je prišla kasneje samo razdirat. Ljubljanska tobačna tovarna se je organizirala po načelih enakosti in vzajemnosti; lepo in z obilnimi uspehi je že delovalo podporno društvo, ko je prišel socialni demokrat in jel s svojo strankarijo motiti mirno delo in rušiti edinost. Tako je bilo na Jesenicah in na Savi, tako v naših papirnicah, v tovarni za lep, v predilnicah. Tudi na železnici bi se bilo razvilo mnogo krepkejšo življenje, ko bi socialna demokracija ne bila prišla vmes. Zdaj pa imamo vsled njenega nestrpnega strankarstva srečno razbito železniško delavstvo na vse polno strank: Nemški nacionalci, češki socialci, laški nacionalci in socialci, nemški krščanski socialci — toliko in še več različnih organizacij je samo pri železničarjih. To je sad socialne demokracije, ki s tem ubija moč skupnega nastopa in slabi vzajemno obrambo.

Potrebna bi bila mednarodna delavska zveza, ker se kapitalisti vežejo na mednarodni podlagi, toda bridke izkušnje izpričujejo, da ravno socialna demokracija vsled svoje strankarske nestrpnosti, ki meša med delavstvo polno tujih reči, zlasti protiverško gonjo, zavira pravo mednarodno delavsko združevanje. Pri nas je to še hujše, ker pride zraven še nemška komanda. Delavci izpregledujejo in tudi taki, katere je dozdaj imela socialna demokracija na svoji vrstici, izpoznavajo to-le važno reč: Socialna demokracija, ki ima na jeziku mednarodnost, razbija s svojim delovanjem ravno to mednarodno načelo. Vjela se je na laži in go-dilo se ji bo, kakor zasluži lažnjivec.

Socialna politika v Nemčiji.

Ob priliki katoliškega shoda, ki se je ta mesec vršil v Mogunciji na Nemškem, je »Slovenec« priobčil sledeči za delavstvo zelo zanimivi članek.

Moguncija, 8. avgusta.

Nemčija je v srednji Evropi najbolj razvita industrijna država, v kateri je zapos-

za staro suknjo, ki mu je segala do peta in mu zakričal na ušesa:

»Jaka, glas imate kot ubit zvonec.«

»Jaz sem prezident. Veš, fant, kaj se pravi: razžaliti prezidenta?«

Sedel je za mizo in me vprašal po nemško:

»Ali naj mu odpustim? I seveda!«

»Odpustite onim, ki nas žaliyo,« je s povzdignjenim, slovesnim glasom rekel.

»Na, fant, roko! Odpustim ti! Prezidenta boš pa shranil, kajne?«

Smejali smo se vsi in mu pritrdjevali.

»Mati, ali veste, katere so štiri poslednje reči. Smrt, pekel, vice, nebesa. Le glejte, da pridete v nebesa. Tam ga bomo pili. Meni se je sanjalo, da sem ga cuka tam. Vsi svetniki so me bili veseli.«

Zopet je pomislil nekaj trenutkov. Stric mu je natočil ostalo vino in ponudil.

»Dokler je ta kanec vina. Mati, slišite, ena baba se mi je ponujala, pa sem jo od-podil. Kdo mara vraga! Fej!«

»Kaj pa Francika, Jaka?« ga vpraša de-kla, vzame v roko klopčič bombaža in jame plesti nogovico.

Zajokal je tedaj kot mlad otrok in za-čel tožiti:

V decemberski noči.

Slika iz pijančevega življenja. Spisal Janko Jankovič.

(Konec.)

»Kaj hudiča, moram piti, če sem žejen.« Stric se je vrnil s pollitersko steklenico rdečega vina.

»Ves žalosten del rožnega venca bom zmolil na svoj debeli paternoster.«

»Glejte, da ne bo drugi paternoster okle-nil jutri naših rok. K zornicam pojdem in povem orožnikom, kod se klatite!« ga je po-dražil Tone.

Zaškripal je z zobmi in ga ježno po-gledal.

»Ali misliš res?«

Potolažili smo ga in umirili. Stric mu je natočil poln kozarec; prijel ga je s svojo tolsto roko in izpraznil v dušku.

»Nalijte še! Hudo sem žejen. Na Du-naju sem bil vojak, pa sem izpil po petnajst vrčkov piva. Še nalijte!«

Brada mu je lezla na prsi; za hip je zaprl oči.

»Pijte, Jaka, potem pojdete spat. Molili ne boste z nami, kajne da ne?«

Odprl je naglo dolge trepalnice, namrš-il košate obrvi, pograbil kozarec in izpil kot bi mignil.

»To da vse sveti Duh. Tudi ljubezen da. Ha, tako radi me imajo ljudje, da bi pre-grizel kar mizo. Mati, pred pol letom sem spal pri Malkovih na Polju. Tri otroke ima-jo. Najmanjši je punčika; ta Micika je bila bolna. Že štiri leta je bila stara in ni še ho-dila. Noge je imela skrivljene. Mati, pravim Markovki, eno besedo vam povem. Puh od kopriv ji bo koristil. No, in je ozdravela.«

»Seveda je ozdravela, ker je šla v ne-besa. Pred dobrim mesecem so jo pokopali,« pravi dekla in se smeje Jakovi zadregi.

»Zapojte, zapojte, Jaka! Včasih ste prav lepo peli,« sem mu prigovarjal, da bi ga v dobri volji ohranil.

Zravnal se je pokonci, stopil v sredo kuhinje, odprl široka usta, nagubančil rja-vo, počrnelo čelo in zapel:

»Nikol ne bom pozabil
očeta svojega,
ki zmiraj me je vabil:
Sin, le pit pojva!«

Glas je bil hreščeč in zoprni, da je Tone stopil k njemu, ga prijel za nos, pocuknil

lenih na milijone industrijskih delavcev. Popolnoma naravno je torej, da je v Nemčiji butilo z vso silo na dan socialno vprašanje, in največji del zasluge, da je to vprašanje z vsemi svojimi zahtevami našlo odmeva v merodajnih krogih, gre pač možem katoliškega tabora.

Sredi preteklega stoletja je vladal v nemški nacionalni ekonomiji nauk takozvanega manšesterskega liberalnega gospodarskega in državnega naziranja. Ti nazori so imeli velik vpliv na praktično gospodarsko življenje, osobito na gospodarsko in industrijsko politiko posameznih držav. Cilj, kateri je bil tedanjim nacionalnim ekonomom in gospodarskim politikom pred očmi, je bil popolna svoboda posameznika kjerkoli na vseh poljih trgovine, prometa, pogodbe in obrta. Ali kmalu se je izkazalo, da ima ta absolutna svoboda za državno celoto strašne posledice. Premoč kapitala je dobila prosto pot v izkoriščanju delavskih stanov. Gospodarska beda, suženjska odvisnost, duševno in kulturno siromaštvo ljudske mase, osobito industrielnega delavstva, to so bile strašne posledice tega gospodarskega naziranja, ki so grozile uničiti tudi нравno-verško življenje. Že škof Ketteler je rekel: egoizem posameznika mora roditi revolucijo. Nastalo je protigibanje, ki je težilo za tem, da se mora gospodarska politika ozirati na slabejšega in da se morajo koristiti posameznika umakniti koristi celote.

Potrebo tega prevrata je prvi spoznal škof Ketteler in ta je bil prvi, ki je imel toliko poguma, da je dvignil v času, ko je manšesterstvo vso javnost vladalo, zastavo krščanske socialne reforme. Ketteler je zbral okoli sebe celo šolo ljudi, ki so se zbirali okoli delavskega škofa in skušali po njegovi smrti krščansko-socialni program uresničiti. Največ zaslug na tem polju socialnega vprašanja si je pridobil znani sociolog Hitze. Za te ljudi je veljala parola koristim posameznika nasproti postavitvi koristi posameznih stanov, kmeta, obrtnika in delavca. Pričeli so s stanovsko organizacijo. Obrtniki so se organizirali v društvih, obrtnih odborih in zvezah, ki imajo svoje obrtniške zbornice. Kmete so združili v kmečkih zvezah, ki štejejo pol milijona članov. Največjega pomena pa je organizacija industrielnega delavstva, in da ni isto popolnoma v soc. demokratski tabor prešlo, je povzročila okoliščina, da so nemški katoličani ravno pravi čas s svojo organizacijo pričeli. Danes je organizirano katoliško delavstvo v delavskih in krščanskih strokovnih društvih. Istotako imajo trgovci, zasebni in javni uradniki svoje organizacije.

Liberalizem 18. stoletja, ki se je uprl absolutizmu policijske države, je popolnoma prezrl nalogo in vrednost države. Oblast države čez posameznika je državi popolnoma odrekel; država naj bi bila samo hlapec meščanstva. Nastala je tedaj potreba, da se državi vrnejo njene pravice in dolžnosti, se ji stavijo pozitivne naloge, ne da bi se pri tem zopet v absolutizem zabredlo. Gospodarske razvaline, ki jih je rodila liberalna doba, so nudile veliko priložnosti. Prišla je doba socialno-politične zakonodaje. Ta ščiti gospodarsko slabe, zatira izrastke gospodarskega egoizma, pospešuje težnje stanovskih organizacij in je dvignila posameznika

in stanove. Socialna politika je šele ustvarila moderno državo. In pri tem ogromnem delu so se nemški katoličani v prvi vrsti odlikovali. Ni je nobene socialno-politične postave, pri kateri ne bi nemški katoličani kot prvi sodelovali, in mnoge izmed njih nosijo na sebi pečat njihovega dela. 30 let socialne politike! Ogromno delo, ki je ustvarilo gospodarskemu življenju novi red. Za obrtniški stan so se ustvarili zakoni, ki ščitijo, urejujejo in pospešujejo obrt in dajejo njegovim zvezam javnopravni značaj; trgovce ščitijo zakoni proti umazani konkurenci in oderuštvi in veletrgovini. Za delavske stanove skrbi v prvi vrsti zakon o delavskem zavarovanju in delavskem varstvu. Dasi nalagajo ti zakoni industrijem velika bremena, vendar industrija na tem ne trpi, ravno nasprotno, plodovitost industrije se je s tem še povečala.

Tako je dala gospodarska in socialna politika zadnjih desetletij gospodarski organizaciji v Nemčiji popolnoma drugo lice, in ta organizem se da prav dobro na stran postaviti gospodarskemu ustroju prejšnjih stoletij.

Ali je soc. politika svojo nalogo izpolnila? Središče liberalnega gospodarstva je bilo preje denar in kar največ mogoče plodovita produkcija brez ozira na človeka. Temu evangeliju je postavila socialna politika v središče narodnega gospodarstva zopet človeka! Socialna politika je postavila v ospredje človeka z vzemi njegovimi telesnimi in duševnimi potrebami. Odpomogla je materielni bedi, posebno onim, ki živijo s svojimi rokami. Danes je v Nemčiji zavarovanih proti bolezni in starosti, in sicer pri silno zavarovanih 15 milijonov ljudi; proti nezgodam pa 27 milijonov. Vsako leto dobi 130.000 ljudi, ki so se ponesrečili, odškodnino in pomoč, ki bi drugače s svojimi družinami padli v bedo in siromaštvo. Na podlagi zakonov o delavskem zavarovanju so dobili nemški delavci od leta 1880. sem 10 tisoč milijonov mark, in več kakor polovico te vsote so dali delodajalci in država. Vsako leto pride 1 tisoč milijonov mark zavarovalnih doneskov in po novem zakonu so zavarovani tudi delavski otroci in udove. Zavarovanje je vpeljeno tudi za manj premožne samostojne in pa zasebne nastavlence.

Nadalje je skrbela nemška socialna politika za gospodarsko neodvisnost delavskih stanov. Liberalna manšesterska teorija ni poznala druge skupne vezi med posameznimi sloji kakor trg, kjer naj bi se posamezniki pobotali. Ta trg je imenoval že Ketteler »trg sužnjev«, kjer je gospodarsko slabejši delavec vedno kapitalu podlegel. Danes to več ne velja! Organizacije posameznih stanov so to gospodarsko odvisnost deloma odpravile. Tri milijone industrijskega delavstva je organiziranega v strokovnih društvih. V letu 1909. je štel državni urad 6578 tarifov za 137.000 industrijskih obratov z 1.100.000 delavci. Rokodelcev je organiziranih v 12.000 društvih okoli pol milijona. Kmečkih gospodarskih zadrug pa je 24.407. Roko v roki z organizacijo gre tudi strokovna izobrazba in umevanje gospodarskih in socialnih potreb.

Tako v Nemčiji. Kdaj pridemo v Avstriji tako daleč? Odgovor: Če se bo delavstvo tudi pri nas trdno organiziralo!

»Umr! je, umr! Rada me je imela, pa sem jo tepel. Zbežala je od mene. Služit je šla v Trst. In tam je umr! Bog se usmili njene duše! Tudi bratje so mi pomrli, samo ena sestra je še živa. Ah, kako hitro vse mine! Oče mi je umrl, ko sem bil na Dunaju, mati je legla v grob pred dvema leti. Še mene čaka smrt. Eh, eno bom rekel, da se vam bodo ježili lasje. Veste, mrtvi hodijo k meni. Oče pride in mati in mi migata, da ne smem piti. Francika pricaplja vsa objokana in me prosi, naj se poboljšam.«

Skrivaj sem se mu smejal in ga obenem obžaloval. Zapazil je moj nasmeh in mi namigaval:

»Vi nimate vere, vi ste Luteranec. Boste že videli, kaj bo na sodnji dan! Saj pravim: satanov je devet vrst, glavar je Lucifer.«

»Ali vedno tako vlačite satane iz pekla?«

»Ne smem se jim zameriti. Veste, k meni je že prišel hudič, pa sem ga odpodil. Strguljo sem vrgel vanj. Nakremžil je obraz in zbežal.«

»Zdaj je pa čas, da se spravite v listje,« mu prigovarja stric.

»Pojdem, pojdem! Ob sedmih vstanem.

Mati, če pridejo orožniki, le povejte jim, da je Jaka v listju, Bukvic pa nimam. Ali sem vam že dal podobo?«

»Svetega Florijana?«

»Da, da.«

»Že.«

Vzdignil se je, si popravil suknjo, ki mu je zlezla z rame — imel je namreč samo ogrnjeno — padlo je nekaj listja na tla in zašumelo pod njegovimi nogami.

»Kod ste se pa valjali?«

»Pri Janezu na Komu sem bil, pa je rekel, da me bo zavalil po vasi. Nu, tam sem zlezel v listje. Kajne, če umrjem po noči, mi vsi odpustite? V treh krajih sem prosil prenočišča, povsod bi me radi imeli. No, rekel sem: Pri teh ljudeh me imajo najrajši, in sem prišel k vam. Lahko noč! Hvaljen bodi Jezus Kristus!«

Podal je roko vsem. Tone mu je šel svetit.

»Če umrem nocoj, mi odpustite! Fant, odeje mi boš tudi dal!«

Ni umrl tisto noč, a ne dolgo potem ga je zadela pijančeva usoda — zmrznil je.

Iz Idrije.

Pred nekaj tedni je »Slovenski Narod« na dolgo in široko poročal, kaj so liberalci v teku let za mestno občino storili in oblastno napovedal večno sovraštvo S. L. S. ker jih je pri njihovem delu ovirala, jim delala prizive, skrbela za »persekucije« od strani deželnega odbora, omejevala občinsko avtonomijo in podobno. Trdil je tudi, da se prej v Idriji ni nič storilo in da je mesto šele pod liberalnim vodstvom nepričakovano uspevalo. Da se izve, koliko je na tem resnice, napišemo tudi mi nekaj vrstic o idrijski preteklosti.

Idrijsko mestno starešinstvo, dokler ni postalo liberalno, je bilo sestavljeno iz resnih, mirnih mož, ki so skušali delati v prid občine kolikor je bilo v tistih časih narodnih bojov mogoče, kajti kakor drugi kraji, je morala tudi Idrija sebi šele priboriti slovensko lice, in ta boj je zavzel vse moči, da na drugo še misliti ni bilo. Izven tega pa so se takratni rudniški predstojniki za občinske in okrajne razmere nekoliko bolj brigali kakor njihovi poznejši nasledniki, ki se ponajveč niso za drugo zanimali kakor za avanzma in bodočo pokojnino, vse drugo je šlo mirno svojo pot. Pri taki brezbriznosti so imeli liberalci lahko delo! Kljub temu pa je prejšnji neliberalni občinski zastopar pravil pot novi mestni hiši, dozidal klavnico, reguliral pokopališče, skrbel za vodovode in prihranil ter naložil lepo vsoto za določena dela, medtem ko so liberalci pričeta dela samo izvršili, prihranjeni denar zapravili in dalje delali na puf toliko časa, da je bilo mesto do grla zadolženo, rudniško ravnateljstvo je pa mirno gledalo, kako so se doklade višale in pustilo čez erar dan na dan zabavljati kakor bi si zadnji pastir ne dopustil, ker je bilo starešinstvo liberalno in uradništvo s sladkim Svobodom na čelu enako liberalno.

Da bi se prikupili ljudstvu in »narodnemu delavstvu«, kakor so vedno naglašali, so v občini dovoljevali celo vrsto podpor, remuneracij, nagrad in enakih dobrot za prazen nič in prazno delo ter za »reveže« dovoljevali take vsote, kakoršnih občinski proračun, od vestnih ljudi sestavljen, nikdar ne bi bil zmogel in so popolnoma po nepotrebnem zadolžili občino in ubožni zaklad, dasi sta preje oba imela znatne prihranke, neglede na to da v Idriji že erar sam, kakor tudi ostalo prebivalstvo za te namene toliko izda kakor nobena druga občina na Kranjskem. Kot svoje delo smejo liberalci edino realko šteti, ta zavod pa je ustanovljen s takimi žrtvami, da jih mesto še v tridesetih letih ne bo prebolelo, medtem ko je S. L. S. nameravala tudi podoben zavod, a znatno ceneje ustanoviti. Za Idrijo je bila prava pasja sreča, da se je zavod pred dvema leti podržavil, ker bi bila sicer mestna občina izkpravela in sicer tem zanesljiveje, ako bi rudniški dohodki tudi pozneje delali take skoke kakor leta 1904, 1905 in 1906. Smelo trdimo, da so poklicani faktorji pri raznih občinskih sklepih tako brezbrizno postopali, da niso zaslužili ljudskega zaupanja in to se je pokazalo posebno leta 1904, ko je S. L. S. v »Slovincu« v tozadevnih člankih vse postopanje pojasnila in je naš pristaš to tudi v mestnem zastopu povdarjal ter se mu je previdni Tone Kristan, ki je kot računski pregledovalec svoje delo samo po našem kopiral, vseoblastno pridružil.

Liberalcem pa vse to še ni bilo dovolj; četudi so si namreč že preje na občinske stroške postavili Čitalnico, so stavbo brez pravega povoda podrli in jeli novo graditi, ne da bi počakali, da poteče v to določena prizivna doba. In takrat je nastopil deželni odbor z »nesrečnim« Oswaldom, ki je samo to delal kar mu je stranka naročila in je povod pritožbi prišel od liberalnega pristaša, ki s svojimi somišljeniki vred ni mogel liberalnega postopanja odobravati.

Nadaljni dogodki so znani: Liberalci so toliko časa trobili v svoj rog, dokler jim ni, kakor je »Slovenec« že svoj čas povdarjal, gerentstvo tal izpodneslo. Takrat je bilo od mestne občine vsem prizadetim uradom predloženo utemeljeno, s številkami podprto poročilo, ki je dokazalo na kaki opolzki poti je mestno gospodarstvo. Temu poročilu se je pridružilo rudarsko ravnateljstvo s svojim na ministrstvo za javna dela in posledica je bila ukaz, po katerem morajo vsa ravnateljstva v krajih, kjer je erar pretežni davkoplačevalec (Most, Pribram, Idrija), skrbeti za pravo ravnotežje v občinskih bremenih, in ki je s tem razsinnosti idrijskih

liberalcev enkrat za vselej pot zaprl. Stvar S. L. S. pa bo, da se na ta ukaz v teku časa ne pozabi. Liberalci pa še niso mirovali; naščuvani od raznih »juristov«, so še enkrat volili stari odbor in še enkrat potrdili stare sklepe ter gnali vso stvar do upravnega sodišča, kjer so od pričetka do konca pogoreli. Na razvalinah tega pogorišča sedi v prvi vrsti Pegan s svojimi š in Gangl s svojimi frazami, ker so idrijski liberalci po svoji stari navadi, porinili ta dva v ospredje, da se pred javnostjo lažje zavarujejo. Liberalno, v Idrijo došlo uradništvo, je bilo namreč našim liberalnim lisjakom vedno dobro došlo za razne eksperimente; v novejšem času bi posebno Bähler in Pleskovič lahko veliko povedala, iz prejšnjih let pa imamo celo vrsto slučajev, in večkrat smo se sramovali, videč kako idrijski liberalci nevedne uranike stanu v škodo in sramoto vlečejo.

V tem boju so najbolj nezanesljivo ulogo igrali soc. demokrati; naši ljudje so se držali kakor skala, liberalci so pihali, lagali in obrekovali, sociji so pa kimali enkrat na desno, drugič na levo. Kristan jim je obljuboval zlate gradove, pa kar so dosegli bi bili tudi brez demokratov dobili. Zato je naredil naš Janez Kavčič izborni potezo, ko je svojim tovarišem svetoval voliti socija za župana. Vedno so z liberalci ljubimkali, naj pa še sedaj njih ostanke pobero; novega storiti niso sposobni in radi obilih dolgov tudi ne zmožni. Naši možje naj pa gredo svojo pot kakor vedno, kajti med tem ko so sociji s svojo stranko v deželi csamljeni, liberalci v znatni manjšini, je pomoč in bodočnost le v S. L. S., in od nje ima tudi Idrija kaj pričakovati, ako bo njen nastop to zaslužil, od drugih gotovo nič. Prvi in glavni pogoj mirnega poslovanja pa je: nepristransko in varčno delo v prid vseh občanov brez razsipnih načrtov za razne čitalnice, klavnice, knjižnice in podobne stvari.

Tobačno delavstvo.

STARE PENZIJONISTINJE IN TOBAČNA UPRAVA.

Tobačna uprava zahteva, da morajo na delo vsi začasno vpokojeni delavci. Pri tem pa se ozira le na izrek enega zdravnika. Vsled tega se silijo v delo tudi delavke ki res niso sposobne za delo. Poslanec Gostinčar je bil vsled tega dne 3. t. m. pri generalnem ravnatelju na Dunaju, kateri je Gostinčarju zatrdil, da nobene delavke ne bodo silili v delo. Ako se čuti katera bolna in za delo nesposobna, naj se, ko je vstopila v delo, zglozi pri tovarniškem zdravniku in ako jo ta spozna za bolno, je nihče ne bo silil delati. Taka delavka naj potem napravi prošnjo za provizijoniranje. Torej je odvisno od spoznanja tovarniških zdravnikov, kdo je sposoben za delo, kdo ne. Gospodje tovarniški zdravniki pa bodo imeli brez dvojbe toliko samostojnosti, da bodo po svoji vesti in znanju razsojali o zmožnosti samostojno ne glede na kakega dr. Preglja. Toliko v pojasnilo. — J. G.

× × ×

Smrtna kosa. Minuli teden je prominul naš vrli somišljenik Jernej Velkavrh. Bil je član vseh naših organizacij. — V soboto je umrla članica J. S. Z. Mozetič. R. I. P.!

Romanje krščanskega tobačnega delavstva na Sv. Višarje se je izvršilo v najlepšem redu. Ljudje so bili zelo zadovoljni. Vodil ga je frančiškan pater Teodor z Viča. Uprava državnih železnic se s sestavo posebnega vlaka ni izkazala, ker je dala živinske vozove romarjem, kar ni prav.

Prva zdravnica v tobačnih tvornicah. Sredi meseca julija je pričela poslovati v tobačnih tvornicah prva ženska zdravnica, gospa dr. Hölzl. Nastavljena je začasno za dobo enega leta. Posluje v dunajskih tobačnih tvornicah.

Dopisi.

Vič—Glince. Kar smo željno pričakovali, se je vendar enkrat vresničilo. Minuli teden — 10. avgusta — smo otvorili v Društvenem domu zavetišče, kamor se bodo zatekali otročiči delavskih starišev, kateri so podnevu zaposleni po tovarnah. Skrajni čas je bil, da se je kaj ukrenilo za te samim sebi

prepuščenim revčkom delavskih starišev, ki so čez dan, zlasti ako ni šole, izpostavljeni premnogim dušnim in telesnim nevarnostim. Zavetišče vodijo tri sestre-tretjerednice, katere nam je poslala iz Šiške iz zavoda »Angelja variha« voditeljica ondotnega zavoda in velika dobrotnica mladine, preblagorodna grofica Gabrijela pl. Auersperg. V zavetišče se bodo sprejemali otroci, neglede kakšne stranke da so njihovi stariši. To omenimo zato, ker demokrati že napadajo zavod, češ, da je pristransk. Vso materijelno skrb za zavetišče je prevzela tukajšnja konferenca sv. Antona, katere delavni člani so se, ne strašec se nemalih stroškov, pogumno lotili prepotrebne zavoda, zaupa joč pri tem ljudomilem podjetju na podporo od strani prijateljev delavske mladine, katerim tudi tem potom najtopleje priporočamo naše male. Da se delavstvo, ki se zlasti letos v tej hudi vročini pari po tovarnah nekoliko navžije svežega, zdravega zraka in da se seznanimo zopet z enim lepim kosom mile domovine, je tukajšnje katoliško slovensko izobraževalno društvo sklenilo dne 3. septembra prirediti skupni izlet, in sicer v romantični Bohinj do izvira Savice. Posebni vlak je že zagotovljen. Vožnja bo stala tja in nazaj 3 K 80 vin. Za ta izlet je zavladovalo med delavstvom veliko zanimanje in upamo, da se bo nabralo zadostno število izletnikov. Kdor se želi nam pridružiti, naj blagovoli si priskrbi vožni listek, ki se dobi v tukajšnjem župnišču ali pri tajniku društva pri g. Fran Gorjupu, delovodji v tobačni tovarni.

O razmerah na ljubljanskem južnem kolodvoru prinaša glasilo Prometne zveze »Österr. Eisenbahner-Zeitung« v svoji zadnji številki dopis sledeče vsebine: »Pri nas v Ljubljani je šel med železničarji socialno-demokratski plevel v klasje in se je opasno razširil. Na južnem kolodvoru v Ljubljani je tako in nič drugače. Prav lepe stvari se slišijo med uslužbenci tako o predstojnikih kakor o uslužbcih. Soci ima besedo. Par magacinskih delavcev rdeče barve vlada ne samo nad delavstvom, ampak tudi nad šefom magacina in kolodvora in so še tako predrzni, da to očitno priznavajo. V magacinu vlada med rdečkarji načelo: »Ta ni naš, stran z njim!« In mora iti, če ne prostovoljno, pa s silo, zakaj sodrugi so tako sklenili, predstojnik se mora udati in ga spoditi, čeprav je bil morebiti najboljši delavec. Treba se je le vprašati, kam bo to privedlo, če se kmalu ne pojavi energična moč, ki bo rdečim nadljudem porezala peroti in jezike in z vsemi delavci ravnala enako. V nobeni instrukciji ni zapisano, da se morajo za desinfekcijo voz in druga grda opravila porabljeni ravno nerdeči delavci. Če pa rdečkar vsled svoje svoj organizaciji primerne lenobe in površnosti ni za to porabljen, pa zopet ni zapisano, da bi se ga moralo devati le na taka mesta, ki nekaj nesejo. Da naša organizacija ne more tukaj vmes tako intenzivno poseči, kakor bi rada, temu je vzrok to, da rdeči denuncijanti uganjajo nepopisen terorizem in ker so jim predstojniki popolnoma podvrženi. Kako pa hočeš doseči pravico, če te sodelavci preganjajo, obrekujejo in denuncirajo, predstojnik pa te niti ne posluša ali se ti celo roga, ker niš rdeč. Kje pa ostane pri tem tisto neobhodno potrebno zaupanje, ki ima vladati med predstojništvom in podložnikom? Sociji seveda vse lumparije, ki jih sami naredijo, našim podtikajo, kar je zelo lahko, ker jim predstojniki vse verjamejo. V Ljubljani je bilo svoj čas drugače, ko so bili na čelu postaje ljudje, ki se niso dali od socijev voditi, ampak so svojo službo opravljali po **obstoječih predpisih**. Da bi pa svet preslepili, pustijo sociji v svojem glasu semtertja kakšno čisto po njihovi maniri prirojeno notico o svojih predstojnikih objaviti in lahko se trdi, da so to **dogovorjene stvari**, kajti če ne, bi se pač morali zgoraj kdaj zganiti in vprašati, ka je v Ljubljani novega.« — Res čedne razmere morajo na ljubljanskem južnem kolodvoru vladati. To je nezaslišano, da se dajo šefi, ki nimajo poznati med uslužbenci nobene stranke, ampak se ravnati izključno le po predpisih, na katere so zapriseženi, voditi od socijev. Mi bomo v rdeči brlog na južnem kolodvoru še večkrat posvetili.

Iz Tržiča. Ne zamerite, gospod urednik, da Vas zopet nadlegujem s svojim dopisom. Saj bi Vas gotovo ne, ko bi bilo pri nas vse v redu, ali ker ni, se pa mora malo pobezati, to včasih tudi pomaga. Moj namen go-

tovo ni, da bi napadal osebnosti v našem listu. Naš list je strogo delavsko glasilo. V našem listu so zastopane koristi vseh delavcev in tako mora tudi ostati, če hočemo, da bo list vreden lepega imena »Naša moč«. Vse drugače pa pri listu naših mokračev, ki se imenuje »Zarja«, ki je pa pač vse kaj drugega prej kakor »Zarja«. Ta list bi se po pravici smel imenovati »opravljiva cunja«, ker ta cunja gleda delavce samo v praznični obleki, kako se pa godi delavcem ob delavnikih pri delu, koliko trpijo, koliko zaslužijo, kako bi se dalo delavcem pomagati, to pa ti cunji še od daleč ne pride na misel. V strojarski tovarni gospoda Mallyja trpijo strojarji in ti so večinoma vsi rdeči, če prav niso organizirani, ker teh je prav malo, ali trobijo pa večinoma vsi v rdeči rog in ti reveži trpijo, da je grozno. Nimajo nobene gotove ure, vse praznike morajo v tovarni biti, ker imajo delo na akord in vendar pri tem zaslužijo jako malo. V čevljarški tovarni zgoraj omenjenega gospoda je ravno tako. V tej tovarni imajo pa veliko besedo in komando taki, ki prav nič niso, seveda so tudi trobentači na rdečo trobento. In tega »Zarja« nič ne vidi. O tej reči mokraški dopisniki nečejo pisati, to se jim ne zdi vredno, to ni delavska stvar. Pač pa je delavska stvar, da se ob nedeljah pogleda, kam je šel kak naš kaplan na izprehod. Seveda, to se mora zapisati, ker to je delavska korist in pa kam so šli naši cerkveni pevci, seveda, to je tudi delavska stvar in kam kak čevljarški mojster da svoj krajcer, ja to mora zvedeti ves rdeči svet. Mi Vam pa pravimo, dragi rdeči bratci, ko bi bila Vam res mar delavska korist, bi vse drugo pustili v miru, pa raje malo pogledali, kako se godi Vašim bratcem po tovarnah, pa bi pisali v Vašo cunjo in ta bi bila lahko vsak teden polna samo novic iz Tržiča. Bogajte nas, pa boste videli, da bo prav. — »Naša moč« se bo dobila od zdaj naprej vsak teden v trgovini gospoda Gregorca, tako, da bo vstreženo vsem, kateri jo žele brati, posebno pa tistim, kateri pravijo, da je list »Naša moč« en skriven zakoten list. — Ta teden je nesreča padla na Mihe. Miha Zibler se je hotel peljati s kolesom na obisk v Kamnik, ali nesreča je hotela, da je priletel s kolesom v kamen in pri tem tako nesrečno padel, da si je zlomil roko. — Miha Nadišar, hlapec pri g. Rihard Mallyju, je na skednju padel tako nesrečno, da si je zdrobil roko. Morali so ga peljati v deželno bolnico.

Iz senožeške pivovarne. Jud vlada, kot bi bilo vse njegovo. Pivovar zmerja, vpije in pretepa delavce domačine. Na vsak način hoče počasi odstraniti vse delavce domačine in poklicati delavce Čeha. Tako grozi domačim delavcem huda nesreča, ker bodo na ta način ob kruh in delo. V tem podpira delodajalca in pivovarja tudi naš župan Garzarolli. Liberalec in jud držita skupaj. Govori se, da ima podjetnik nekaj delavcev brez knjižic in da delajo po noči nekatera dekle. Opozarjamo delodajalca na postavbe obrtnega reda (§ 95. in 96b), v katerih se prepoveduje ponočno delo žensk in sprejemanje delavcev brez knjižic. Vrh tega je naš »priljubljeni« mož tudi samosilnik, ko delavcem ne pusti niti prostosti, da se vpišejo v kako družbo. Zgodovina ve povedati več slučajev. Delavci, berite to in spoznajte, da je le v združenju vaša rešitev!

Ne pozabite, da je treba delati na vso moč za Vaše glasilo „Naša moč“. Cim več naročnikov, tem večji vpliv bo imelo Vaše glasilo.

A. ŽIBERT

-- LJUBLJANA --

PREŠERNOVA ULICA

PRIPOROČA SVOJO VELIKO

ZALOGO ČEVLJEV

DOMAČEGA IZDELKA.

Najboljša, najsigurnejša prilika za štedenje!

Denarni promet l. 1909 čez 83 milijonov K.
Stanje vlog čez 21 milijonov K.
Lastna glavica
K 503.575-98.

Ljudska posojilnica

registr. zadruga z neomejeno zavezo

Miklošičeva cesta 8

prililče v lastni hiši nasproti
hotela „Union“ za franč. cerkvijo

prejema **hranilne vloge** vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure pop. ter jih obrestuje **4 1/2 %** brez odbitka, tako da prejme vložnik od vsakih **100 kron čistih 4-50 na leto.**

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštno-hranilnične položnice na razpolago.

Dr. Ivan Šusteršič, predsednik; **Josip Šiška**, stolni kanonik, podpred.; **Odborniki:** **Anton Belec**, posest., podj. in trg. v St. Vidu n. Lj.; **Fran Povše**, vodja, graščak, drž. in dež. posl.; **Anton Kobi**, posest. in trg., Breg pri Borovni.; **Karol Kauschegg**, veleposest. v Ljubljani; **Matija Kolar**, stolni dekan v Ljubljani; **Ivan Krežar**, svetnik trg. in obrt. zborn. in hišni posest. v Ljubljani; **Fran Leskovic**, hišni posestnik in blag. „Ljudske posojil.“; **Ivan Pollak ml.**, tov.; **Karol Pollak**, tovarnar in posestnik v Ljubljani; **Gregor Šlibar**, župnik na Rudniku.

Spominjajte se pri vseh prireditvah, pri vseh vseh veselih in žalostnih dogodkih „Slovenske Straže“!

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven spadajočih potrebščin.

F. MERSOL

LJUBLJANA, Mestni trg št. 13.

Trgovina z modnim in drobnim blagom.

Velika izber vezenin, čipk, rokavic, nogavic, otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov, žepnih robcev, ovratnikov, zavrtnic, volne, bombaža, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov in vsakovrstnih drugih risb.

Gričar & Mejač Ljubljana

Prešernova ulica št. 9
priporočata svojo največjo zalogo izgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke.

Novosti
v konfekciji za dame.

Ceniki s koledarjem zastoj in poštne prosti.

POZOR!

Kdor želi imeti dobro uro, naj zahteva z znamko

„UNION“

ker te ure so najbolj trpežne in natančne, dobe se pri

Fr. Čudnu

urarju in trgovcu v Ljubljani delničar in zastopnik švicarskih tovarn „Union“ v Bielu in Genovi.

700 Uhani, prstani, briljanti.
Svetovnoznano najfinejše blago po najnižjih cenah.

**Agitirajte za naše glasilo
„Naša Moč“!**

Pozor slov. delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni trgovini

JANKO ČEŠNIK

(pri Češniku)

LJUBLJANA

Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica

v kateri dobite vedno v veliki izberi naj-novejše blago za ženske in moška oblačila

Postrežba poštena in zanesljiva.
Cene najnižje.

A. Lukič

Slovenska
konfekcijska trgovina za:
gospode, dame, dečke, deklice

Ljubljana

Pred škofo 19.

Lekarna „PRI KRONI“ M. Ph. BOHINCA
v Ljubljani, na vogalu Bleiweisove in Rimske ceste
priporočata sledeča zdravila:

Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 vin., 6 skatljic 1 krono.
Kaplje za želodec, izvrstno, krepi in slast do jedi pospešuje sredstvo, steklenica 40 vin., 6 skatljic 2 kroni.
Kaplje zoper želodčni krč, steklenica 40 vin., 6 skatljic 2 kroni 50 vin.
Kaplje proti zobobolu, steklenica 20 vin.
„Stadin“ za otroke.
Obliž za kurja očesa, bradavice in trdo kožo, mala skatljica 50 vin., večja 1 K 20 vin.
Odvajalne kroglice, skatljica 30 vin.
Posipalni prašek, proti ognjivanju otrok in proti potenju nog, skatljica 50 vin., 6 skatljic 2 kroni 50 vin.
Protinski cvet, proti trganju po udih, steklenica 1 krono.
Ribe olje, steklenica 1 krono.
Salicilni kolodij za odstranitev kurjih oči, bradavic in trde kože, steklenica 70 vin.
Tinktura za želodec, odvajalno, krepi in slast pospešuje sredstvo, steklenica 20 vin., 4 skatljic 1 krono.
Tinktura za lase, steklenica 1 K.
Trpotčev sok, izvrstno priporoček proti kašlju stekl. 1 K.
Železnato vino, steklenica 2 kr. 60 vin., in 4 kr. 80 vin.
Železnate kroglice, proti bleddici (Bleichsucht) mala skatljica 70 vin., velika 1 krono 60 vin.

Dežnike in solnčnike

domačega izdelka

najboljše kakovosti, priporočata po najnižji ceni slavnemu občinstvu.

JOSIP VIDMAR, tovarna dežnikov, Ljubljana

Pred škofo št. 19. Stari trg št. 4. Prešernova ulica št. 4.

Popravila se izvršujejo točno in ceno.

Usojam si naznaniti častitim odjemalcem, da sem odprl na Tržaški cesti št. 1

„pri Kerčonu“ filialo

moje trgovine z železnino, hišnega in kuhinjskega orodja.

Blagovolite mi tudi nadalje ohraniti cenjeno naklonjenost.

Z odličnim spoštovanjem **Stefan Nagy**

Edina in najkrajša črta v Ameriko!

Samo 6 dni!

Samo 6 dni!

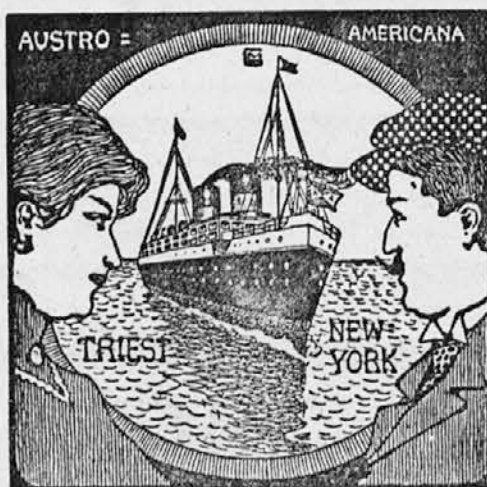
HAVRE NEW-YORK

francoska prekomorska družba

Veljavne vožne liste (Sifkarte) za francosko linjo čez Havre, ter liste za povratek iz Amerike v domovino in brezplačna pojasnila, daje samo

ED. ŠMARD

oblastveno potrjena potovalna prarna v Ljubljani Dunajska cesta št. 18 v novi hiši „KMETSKÉ POSOJILNICE“ nasproti gostilne pri „FIGOVCI“.

Putniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in zanesljivo potovati naj se obrnejo na
Simona Šmetetka
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20.
Raznovidna Popasnila daje se brezplačno.

IVAN JAK in SIN

v Ljubljani, Dunajska cesta št. 17

priporočata svojo bogato zalogo raznovrstnih

voznih koles in šivalnih strojev

za rodbino in obrt.

Tisk Katoliške Tiskarne.